

Regibus; verum in hac celebri eius in coelum Ascensionis die sacrosanctae fidei luce universum terrarum orbem illustrare coepit; quae quidem eo magis excrevit, quo ipse sublimius, ac sublimius avolavit. Neque profecto haec Christi absentia solam fidem, verum etiam nostram in coelum ascendendi spem adauxit, quae ultra quam firmissime innuitur verbis illis Christi, dicentis (Joan. 4.): *Si a-biero, et praeparavero vobis locum, iterum veniam, et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi ego sum, et vos sitis, sunt et alia non parum firma eiusdem spei fundamenta. Non secus enim, ac navigantes mari, undique procellosis undarum tempestatibus, ventorumque inclementia infestati, si navium aliquam ad portum salvam appellare, ipsosque navigantes in terram prosilire videant, recreantur, ac novam spem se in tuto etiam collocandi concipiunt; et sicut si milites duces suum in arcem ab eo expugnatae conscendere, et in vertice illius vexilla deligere conspiciant, nullas certe eorum est, quantumcumque pusillanimitas, aut timiditas, qui eo quoque ascendendi animus, ac spem non arripit; ita etiam cum videmus regalem illam Ecclesiae trinemem, Christi nempe humanitatem, post tot, tantasque ventorum iniurias, ac persecutionum procellas ad tutissimum coeli portum appulisse, ac duces nostrum in fastigio illius vexillum suum ex-risisse; quis nostrum quaeso erit abiecti adeo animi, qui ad coelos ascendere desperet, aut sempiternae felicitatis, ac gloriae possessionem, Christi adiuvante gratia, se capessere posse inficietur? Immo si, ut sculptorum perfississimi nos docent, servata membrorum proportione, foramen, per quod caput intrat, totum etiam corpus transire potest; certe cum caput nostrum per angustam paradisi portam introierat, merito et nos per eandem ingressuros sperabimus, ut S. Leo Papa (ser. de Ascens.) grandiloquo illo suo dicenti more de Ascensionis sacramento agens, his verbis edixit: *Christi Ascensio nostra propectio est; et quo processit gloria capitis, eo spes vocatur et corporis. Hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam coelorum superna in Christo penetra-vimus. Duo admodum notata digna dicit. Primum, quod Christi Ascensio, nostra ascensio est: *Christi ascensio nostra propectio est. Christus enim in illa habuit se velut magnes, qui ad se ferrum etiam gravissimum trahit; et velut electrum, quod paleam in altum suble-vat; et sicut sol, vapores et terra attollit, adeo ut lutum, quod antea hominum pedibus con-culcabatur, in exhalatione resolutum, subtile, et agile adeo reddatur, ut ad nubes etiam altissimas peringat. Hinc cernere est admira-bilem Christi in coelum Ascensionis virtutem, quae cum corpora nostra ferro graviora, putrida palea corruptibilia, ac luto turpiora sint, ea nihilominus attollat, nec sursum ferre de-sistat, quousque super omnia coelorum fastigia execta, stellas ipsas conculcare faciat. Alterum autem eorum, quae dicit D. Leo, est quod eodem modo, quo Christus in coelos ascendit, et nos cum eo ascendimus, (ad Eph. 2.***

*Coelorum superna in Christo penetra-vimus. Desumpsit hoc dicendi genus a divo Paulo, di-cente: *Conversati estis, et considerate nos fecit in Christo in coelestibus.* O rem admiratione dignissimam? Necdum divus Paulus ex hac vita migraverat, et tamen se in resuscitatorum numero collocabat. Rem inaudibilem profert: qui enim e terra non dum discesserat, quomodo iam se cum Christo in coelis sedere ex-istimabat? *Considerate nos fecit in Christo in coelestibus.* Bifariam huic difficultati respon-dere possumus, duplicem quidem huius rei reddentes rationem.*

Prima est, spem D. Pauli tam certam, firmam, ac stabilem condescendi cum Christo in coelis fuisse, ut quasi iam revera possessionem illius accepisset, loqueretur, dicens de praeterito, quod omni modo importat certitudinem, *Considerate nos fecit in coelestibus.*

Secunda ratio, quod quemadmodum dum triumphantis capiti corona imponitur, totus homo coronatur, quamvis aliqui solum caput coronari videatur; ita etiam quamvis huius triumphi Ascensionis corona Christo capiti nostro solummodo imponatur, nihilominus nos etiam omnes tanquam corporis sui mystici membra illo eodem diademate sumus corona-ti. Unde divus Augustinus (in suis soliloquiis) dicebat: *Ubi portio mea regnat, ibi me regnare credo: ubi caro mea glorificatur, ubi glorio-sum me agnosco: ubi sanguis meus domi-natur, ibi dominari me sentio; et quamvis peccator sum, de hac communi gratia non diffido.*

Quod perinde fuit, ac si dixisset, cum praecium hodie Christo capiti nostro tribuitur, omnibus membris corporis commune adeo est, ut illius triumpho non immerito dicamus nos triumphare, illius corona coronari, illius demum gloria glorificari: *Ubi caro mea glorificatur, ibi me gloriosum agnosco. Tandem huc facit illud (Job 20): *In manibus suis abscondit lucem, et praecipiit ei, ut rursus ad eam, annunciet de ea amico suo, et quod possessio eius sit, et quod ad eam possit ascendere.* Tunc enim divinum illud Verbum divinitatis suae lucem in manibus abscondit, dum hominis formam assumpsit (Isa. 45): *Vere hic est Deus absconditus.* Tamen sicut manuum nostrarum digiti unquam ita coniuncti sunt, quin aliquid radii lucis illarum iuncturas pertraheant; ita quamvis mundo absconditum esset divinum il-lud Verbum, Ioanne dicente (Joan. 1): *Et mundus eum non cognovit;* prodigiosa tamen, ac portentosa illius opera, cum multis linguis, surdis auditum, mortuis vitam donabat, manifesta erant incretae lucis indicia. Quamvis autem passionis tempore lux haec occul-taretur; et Christus Dominus, qui crucis candelabro inerat, tanquam divina quaedam fax per mortem extingeretur; resurrectio-nis tamen tempore appropinquante, iterum accensa alias etiam accendit (Matt. 27): *Et multa corpora quae dormierant, surrexerunt.* Ac demum in altissimum, ac beatissimum coeli empyrei candelabrum faciem illam transtulit, ubi facis, ac lucernae munere fungitur (Apo-*

21.) *Et lucerna erat Agnus.* Ex quibus omni-bus facile iam erit conicere, felicissimum alad appropinquasse tempus, quo omnibus aeternae beatitudinis possessionem capere pos-sit, ex Christi gratia donatum est (Job. 36): *Ubi annunciet de ea amico suo, et quod posses-sio eius sit, et quod ad eam possit ascendere.* Cum haec igitur ita se habeant, cuiusnam spes delecta, atque adeo languens erit, quae proli-mus non erigatur? quae charitas tenuis adeo, ac tepida, continuo effervescere non incipiat? Atque hic est tertius a Domino commemoratus Ascensionis Christi fructus: nec immerito sano. Si enim ipse thesaurus noster est, ut corda nostra ad se rapiat, et in altum perducatur, cum illud verissi-mum sit, quod *Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.* Quis ergo erit, qui non summo in Dominum amoris, ac delectationis ardeat incendio? quippe tam enixe, tanta-que sollicitudine nostrae redemptionis ne-gotio incubuit, ut non destitit, quousque coeli iter nobis panderet, ac supremam bea-titudinis portas reseraret (Mich. 2): *Pandens iter ante eos,* ut dicit Propheta Michaeas. Di-vus Hieronymus legit: *Ascendit qui descendit ante eos;* quasi diceret: sicut in vallum faucibus nivibus obstructis, ac montibus prae-nimia arborum copia condensatis illic circum-vicini fastibus, et lignis nivem in hanc, et illam partem dividunt, hi vero bipediti, aut securi arbusta dissecant, quousque viatoribus commodum, aptoque iter stornat; non dissimiliter Christus videns frigidissima flagitiorum nostrorum nive coeli iter obturatum, et regni caelestis altum ocellum, illud aperuit, aspera in vias planas convertens: *Pandens iter ante eos.* Quintimo addit D. Paulus ad Hebraeos scribens, quod viae novae a no-mine antea unquam calcatae, aut inventae principium dedit: *Intulit nobis viam novam.* Semitam quidem iam semel tritam, aut cog-nitam, quamvis aliqui nive cooperatam ster-nere non adeo laboriosum, atque molestum est; verum nunquam antea viam inveniam et semitam nunquam protitiam, ac novam, et incognitam ad coeli gloriam iter adin-venire, Christi omnipotentiae, solique Deo peculiariter erat reservatum. Unde cum pa-rum nobis profuisset, illic Christum ascendis-se, nisi pariter coeli portae nobis patuissent, ideo ipse liberum nobis ad coelos ingressum ob scelorum nostrorum enormitatem iam praeci-dium patefecit. Opus profecto singulare adeo, atque heroicum, ut sola Christi omni-potentia illud ad finem usque perducere quiverit. Deus enim Cherubin quondam gladium prae manibus gerentem ante paradisi portas constituerat, ut hominibus introitum illius pro-hiberet. Nunc autem, ut ait Cyrillus (li. 7, de ora. in spiritu) *avertit Christus gladium, qui nos inde arebat, liber, ut est deinceps ingres-sus; et ante haec (libro quinto) dixerat: *Primus ascendit ad Patrem, instaurans nobis a-ditum ad coelum, praeparansque supernas man-siones, sicut ipse in Evangelio dicit: *Pado vobis parare locum.* Primus omnium nostro-rum genitor Adam superbiae iter ingrediens**

mortis aperuit portam: per hoc enim peccatum introivit mors in hunc mundum, ut testatur Apostolus. At Christus e contra per humilitatem suam viam coeli aperuit ad vi-tam, de qua David (Psal. 15): *Notas mihi fecisti vias vitae.* In cuius figuram in libro Iosue legimus, arcem testamenti populo Is-raelitico liberum Iordanis fluvii ad terram promissionis aquis miraculose se dividitibus sive transitum patefecisse, sicut et quondam Moyses mare rubrum, ad populum a furore Pharaonis eum insequentis liberandum trans-meavit. Haec igitur Christus prodigia in tri-umphantis illius Ascensione mirabilibus insta-uravit. Fidem enim corroborans, spem eri-gens, charitatem accendens, coeli iter nobis pandit, liberumque eius aditum relinquit, ut ab hoc miserimae vitae exitio ad coelestem patriam desideratamque aeternae felicitatis gloriam pervenire valeamus, quam Christus nobis promeruit, qui cum Patre, et S. Spiritu vivit, et regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XII.

Fructus varios Ascensionis Christi prosequimur, pariterque ostendimus, quam illa universi coeli, ter-raeque incolis alacris, daemone in-festa, et inferno lugubris fuerit.

Communis adeo, ac universalis fuit laeti-tiae fructus, qui in hoc orbis theatrum ex gloriosa Christi Ascensione percipit, ut non modo terram, sed etiam coelos ipsos penetra-rit, nec homines tantum, sed et Angelos apprehenderit, nec non in Christo solum, sed in aeterni etiam Patris, ac purissima illius Ma-tris praecordis exultatione, et gaudii iubiliis locum habuerit. Et ut hinc exordiamur, si ante omnia diligenter consideraverimus illa Christi discipulis dicentis verba: *Si diligeritis me, gauderitis utique, quia vado ad Patrem,* facile ex iisdem colligemus, aeternum Patrem ac dilectissimam Christi Matrem, qui ardenti adeo amore eum diligebant, ob victricem, ac triumphantem eius in coelum Ascensionem ingenlem concepsisse laetitiam. Ingenstem dico, quia quanta est amoris magnitudo erga dilec-tum, tanta esse solet de eius bono diligentis laetitia. Cum ergo Patet aeternus, et Beatis-sima Christi Mater ferventiore, quam dici possit amore, illum prosequenter, consequens est, ingenlem fuisse eorum laetitiam. Referunt historici, duos illos Lacedaemonios Chillum videlicet et Elphodium quatuor eorum filios laureis coronis redimitos ob victoriam in olym-picis ludis partem triumphare videntes, prae-nimio gaudio, et laetitia animam exhalasse, quales igitur adeo fut istorum gaudium, quae-que, quantumque eadem fuisse illud, ad aeterni Patris, ac sanctissimae Christi Matris trium-

phantem Filium suum ascendere dum vident, non ludis olympicis, sed ex cruento Calvariae montis bello, laboriosissimoque certamine, non laureo cinctum diadema, sed pretiosa caput eius corona circumdatum, ut praedixerat David (Ps. 26.): *Posuisti super caput eius coronam de lapide pretioso*. Coronam quidem non civicam, ut antiquitus Romani, non muraelem, non ovalem, non vallarem aut castrensem, sed gemmis, atque adamantibus pretiosiorum, eam Sapiens vocat illam (Ecl. 1.): *Coronam exultationis*: Ezechiel (Ezec. 16.): *Coronam pulchritudinis*: sanctus Ioannes (Apoc. 2.): *Coronam vitae*: S. Petrus (Petr. 5.): *Coronam gloriæ*: S. Paulus (2. Tim. 4.): 1. *Coronam iustitiae*. Fuit etiam gloriosa illa Christi Ascensio sacratissima eius humilitati summæ a laetatis, et laetitiae; tum quia, quemadmodum non modicam praefert exultationem, grave aliquid negotium praefert manibus habenti, ad optatum finem, felicemque exitum illud perducere, prout Esalomon contigit, qui finito illo sumptuoso tempore, cum universo populo per quatuordecim dierum spatium ingenti iubilo exultavit; ita sane Christus, deducto ad perfectionem nostrae redemptionis opere, gloriosaque coronæ tanto muneri imposita, ut ipse praedixit (Ioan. 17.), *Opus consummavi, quod dedisti mihi*: praetera etiam, ac perfecta sumptuosa haec catholicae Ecclesiae fabrica, quam summis laborum impendis extruxerat, fieri minime poterat, quin summa animi voluptate, ac singulari iucunditate perfunderetur. Atque hinc est, ut sancti Patres inter ceteras omnes Christi solemnitates illam suae gloriosae Ascensionis diem praecipuum esse semper existimarint, ut qui ea die omnia opera sua veluti sigillo quodam obseravit, ac obsignavit, quo incredibilem auctoritatem, summumque splendorem omnibus per universum eius vitae curriculum patris operibus contulit, adeo ut divus Bernardus Christi Ascensionem appellat: *Felicem clausulam totius itinerarii Filii Dei*. Si enim attente universum vitae suae curriculum contemplerur, nihil aliud esse comperiemus, quam librum quandam calamo velociter scribentis conscriptum, mirabilem eius doctrinam continentem, prodigiis, ac miraculis firmatum, morte approbata, resurrectione constabilitum, Ascensione demum obsignatum, ut absque rubore intrepide evulgari possit. Fuit etiam totius vitae Domini progressus instar cuiusdam solemnissimae Missae, quam in hoc mundo celebravit, cuius introitus fuit illius in hoc mundum venientis Nativitas; Epistola, atque Evangelium praedicatio; sacrificium hostiae, quod in ara crucis Deo Patri obtulit; Ascensio vero, Ite Missa est. Defuit benedictio, S. Luca dicente (Luc. 14.): *Benedicens ferebatur in coelum*. Unde egregie D. Epiphanius dixit: *Ut enim caput totam corporis constitutionem ornat, ita hodierna die solemnitas divinae aconominiae pulchritudinem, quasi colophonem imponens mirifice illustrat*. Igitur cum hodiernae diei opus omnia Christi opera perfecte complevit, non immerito summam illi voluptatorem hodiernam solemnitatem attulisse credimus. Secundo, quid quae-

so mortalibus magis a natura insitam est, quam ut a patria absentes, sed ex eorum in illam reditu summam animo voluptatem concipiant? Testis nobis erit Ulysses ille, quem Graecorum poetarum facile princeps Homerus refert a sapientibus omnibus destitutum, tam singulari in patriam, ac natale solum amore incensum fuisse, ut diceret, semper patriam adeo vicinam esse desiderare, ut fumum ex illius caminis salientem videre posset. Unde a Luciano proverbium prodiit, *fumum propriae patriae clariorem esse, quam solem in aliena*. Quibus si adiciamus, illam Ulyssis patriam non Romam caput mundi, non Athenas Graeciae gloriam, non populosam Alexandriam, sed Ithacam humile oppidulum asperissimis maris saxis veluti nidulum affixum fuisse, facile inde deprehendemus, quanta sit naturae vis, quantumque amoris pondus in patriam, et quale tandem ob reditum in illam gaudium, quod incolarum ut eam reverentium animos exhilarat. Volucres etiam, ceteraque orbis animantia summopere eo, unde digressa sunt, redire delectantur; aves ad nidus suos, ad venatoris manus accipit, coniculi ad antra, serpentes demum ad cavernas suas regressi gaudent, unde Poeta cecinit:

*Repetunt proprios quaeque recessus,
Redituque suo singula gaudent,
Nec manet ulli traditus ordo,
Nisi qui fuit iunxerit ortum,
Stabilemque sui fecerit orbem.*

Si igitur haec est hominum, et animantium omnium natura, ut in patriam, propriae domicilia redeuntes summopere exultent, quis, quaeso, Christum Dominum in coelum, connaturalem eius patriam (utpote, quae iuxta Pauli sententiam erat secundum hominem de coelo coelestis) feliciter redeuntem, summa alacritate perflusum ambigit? Ex his infero, quantum in nobis tepuerit, immo et mortuorum sit supernae felicitatis desiderium, qui tametsi coelum nostra sit patria, nec vel minimo illius trahimur amore. Verum si me tantisper de coelestibus huius patriae bonidisserentem auditoris, spero vestrum omnium corda incredibili quodam, atque insolito eo quamprimum aledendi desiderio accendenda, atque inflammanda fore. Ibi sumptuosa praeclearaque extant palatia (Num. 14.): *Quam pulchra tabernacula tua Iacob, et tentoria tua*: ibi ornatissima cubilia (Psal. 143.): *Laetabuntur in cubilibus suis*: ibi continua musica dulci melodia animum recreans (Psal. 117.): *Vox exultationis, et laetitiae in tabernaculis iustorum*: ibi ingentes divitiae (Psal. 111.): *Gloriae, et divitiae in domo eius*: ibi summa libertas (Gal. 4): *Quae sursum est Hierusalem, libera est*: ingens ille ab omni copia ut ipsa civitas aurum sit, loquente dicente (Apoc. 1.): *Ipsa civitas aurum mundum*: ibi omnium generum deliciae (Psal. 35.): *Inhabitabunt ab ubertate domus tuae*: locus ille ab omni periculo, omnique malo immunis (Psal. 19.): *Non accedet ad te malum, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo*: ibi nihil inopum, in-

fectumve ingreditur (Apoc. 20.): *Non intrabit in illam civitatem quidquam immundum, aut coinquinatum*; ibi peccati turpitudine non adest, omnia sanctitatem redolent (Isai. 35): *Via sancta vocabitur, et mala bestia non ascendet per eam*; ibi omnes chari filii Dei sunt (Osae 1.): *Dicetur eis filii Dei viventis*; ibi omnes Reges (Apoc. 22.): *Regnabunt cum Agno, et Agnus cum illis*; ibi omnes felices, ac beati (Psal. 83.): *Beati qui habitant in domo tua Domine*; ibi perfecta omnibusque numeris absoluta satietas (Psal. 17.): *Satiabor, cum apparuerit gloria tua*: ibi summa pax (Isai. 32.): *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis*; ibi denique plenitudo, ac summa omnium bonorum, quae excogitari, aut desiderari possunt, exuberantia (Ezod. 33): *Ego ostendam tibi omne bonum*. Patriam igitur commodam adeo, tam delitiosam, tam omnium rerum abundantia profluentem non possidere, aut eius possessionem differri quis una cum Davide Propheta (Psal. 119.) profusus lacrymis non lamentabitur? *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est*. Tertio, si inanimata vi quadam naturae insita ad proprium locum, vel ad centrum, inclinatur, quem extra pacifice consistere nequeunt, et in eorum propriis locis reposita summa quiete demorantur, quae in rebus inanimatis est veluti metaphorica quaedam delectatio veram illam, quae in possessione rei antea desideratae percipitur, imitans: proprium Christi locum coelum esse, haud difficile erit comprobare. Tellus ortum corruptibilem, et tempore labentium naturalis locus est, ut Sapiens dixit (Eccles. 1.): *Generatio praeterit, et generatio adventu etc.* sacrum autem Christi corpus licet passibile, ac mortale esset, divina dispensatione corruptioni non erat obnoxium, Propheta dicente (Psal. 15): *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem*. Et ideo tanquam incorruptibile corpori incorruptibile coelum, omnis peregrinae impressionis expertum, tanquam proportionatus locus ei debitus erat. Si enim Aristoteles tradit locum, et locatum proportionari debere, et experientia nos docet, omnia elementa, omnes coeli volucres, omniaque animantia propria, ac proportionata sibi loca appetere, et in eisdem summa quadam delectatione requiescere: quis ergo, quaeso, Christum coeli empyrei fastigia calcantem, et connaturalem sibi locum possidentem vehementer exultavisse inficiabitur? At obicit forsan aliquis illud S. Gregorii: *Carnis enim locus proprius terra est, quae quasi ad peregrinum ducitur, dum per Redemptorem nostrum altius in coelo collocatur*; igitur coelum non naturalis, sed peregrinus locus est Christo. Ego at huic objectioni faciam satis, ut exemplo relato per Aristotelem, et Herodotum dicentes, Imperatorem Amasim Demetriadem appellatum, ex humili loco natum ad imperialem dignitatem pervenisse, eaque de causa apud suos auctoritate parum valuisse, qui, ut ipsi eorum errorem agnoscerent, accito ad se aurifice mandavit, ut e pelvi quadam pedibus suis lavandis antea destinata insignem quandam lovis statuam conficeret, quam, dum quadam die ipse, totusque populus in templo versarentur, iussit in

mediom afferri, eamque omnes flexis genibus statim adorantur. Quibus Amasius: *Quid, inquit, coloratis quod hesternam die vas abluendis pedibus meis deserviebat? Cui omnes responderunt, non aspiciamus quod fuit, sed quod nunc est*. Unde ipse haec verba in eos retorquens continuo dixit: *Ergo non aspiciendum quod fuit, sed quod sum*. Egrejiam hanc huius Imperatoris responsum rei nostrae applicantes, sane si naturam mortalis nostri corporis contemplerur, proprium eius locum terram esse, utpote ex illa formatum, incunctanter dicemus, unde cum ad coeli locum elevatur, ad peregrina ducitur, ut ait S. Gregorius. Verum si aspiciamus non mortale, quod fuit, sed quod nunc est immortale, et gloriae dotibus cumulatam, coelum ipsum proportionatum, et connaturalem illius locum esse ingenue fatebimur: *Non igitur aspiciendum quod fuit, sed quod est*. Quemadmodum experimur naturalia omnia, mutatis eorum conditionibus, et qualitatibus, locum etiam mutare: quod enim antea aqua erat, ideoque in inferiori terrae loco propter eius gravitatem consistebat, iam in vapore resoluta, in altum subtilis effecta conscendit; ita Christi corpus de mortali in immortale, de passibili in impassibile commutatum, ac novis, et gloriosis dotium qualitatibus exornatum, non terram, sed coelum coelorum, et sublimiorem eius verticem tanquam proprium, et connaturalem locum sibi vindicat. Unanimes est philosophorum sententia totalem, vel praecipuum corporis existentiam esse a forma; unde quanto forma nobilior est, et etiam corpus nobilius existit, et consequenter nobilior, et dignior locus ei debetur. Cum ergo corpus Christi ceteris omnibus nobilior, et excellentissimum sit propter modi productionis illius excellentiam, cum Spiritus sancti opera eformatum fuerit, tum propter formae illud informatis nobilitatem, quo omnem formam haec usque creatam longo intervallo superat; tum ob insignem dotium illud exornantium varietatem; tum tandem, et potissimum propter hypostaticam cum Verbo, a quo sustinetur, unionem: iure sane optimo locus omnium nobilissimus, ac excellentissimus, nempe empyreum coelum, ei debeatur, ubi nunc in maiestatis throno sedet, ac in aeternum, et ultra sedebit. Iam nunc de mira Angelorum alacritate dicamus. Sane Christi ascensio non modicum divinos illos angelicos spiritus oblectavit. Cum enim coelestis illius Hierusalem lux existat (Et lucerna erat Agnus) necessario singulari quadam animi delectatione solem istum nasci, et ex eo novam in eorum hemisphaerio prodire lucem videntes, oblectari necesse erat; maxime quod si peccatorum per poenitentiam portas ingredi vidit, delectantur adeo, ut Christus Dominus dicit (Luc. 15): *Gaudium est in coelo super unum peccatorem poenitentiam agentem*: maior proculdubio gaudio affectos non dubitabo, cum creatorem, et Dominum suum paradisi portas introeuntem conspexerunt. Si quando Christus uti generalis Ecclesiae dux in terram descendit, erantem cum hoste certamen iustitiae, praenimio gaudio Angeli in porticum Bethlehem descenderunt, cum ingenti iubilo

canentes (Luc. 2.): *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis*; quid, quaeso, cum iam exacto conflictu, prostratoque potentissimo hoste, ipsum victorem, ac triumphantem, et regni possessionem in praemio victoriae accipientem conspexerint, maiori gaudio non afficientur? Ceterum iam discutiamus hominum laetitiae causas. Gregorius Nyssenus mirabile Ascensionis mysterium cum nativitate arcano conferens, causam, ob quam in illa magis, quam ista laetari debeamus, brevi verborum compendio in haec verba exponit: *In die nativitate Dominus vere hominem, se esse confessus, in ascensione vero se esse Deum testatus est: in illo die descendit redempturus nos, in hoc ascendit glorificaturus: illa fuit veluti medium quoddam, haec vero finis. Merito igitur magis de Christi Ascensione, quam de illius nativitate gaudere, laetarique fas nobis est. Quamvis autem non difficile, sacros Apostolos ex Christi discessu non modicum dolorem, ac timorem concepisse, ut Christus eis praedixerat (Joan. 16.): Tristitia implebit cor vestrum; quod et observavit D. Bernardus, dicens: Quid putatis, fratres, quantum dolor, et timor irriti Apostolica pectora? Illud enim amantium ingenium, est haec communis omnium conditio, ut ex amati absentia contristentur. Unde videmus Agar Abrahami, David Ionathae, Ephesios divi Pauli discessum aegre admodum, molesteque tulisse, adeo ut discedentis Pauli collum tenentes amplexarentur, et illum deoscularentur (Act. 20.): Incumbentes super collum Pauli eum deosculabantur; Christus tamen Dominus cruentum Calvarii montis certamen initurus, cum a discipulis suis discessurus esset, maiorem dolorem ex eorum absentia concepit, ut aperte indicat Lucas, dicens (Luc. 21.): Et aversus est ab eis. Quibus verbis metaphoram ab arborae sumit, quae cum altissimas icercit radices, difficulter eradicari, aut evelli potest, semelque eradicata adhuc plures radicium reliquiae terrae defixae restant. Non secus Christus Dominus, qui adeo amoris, et benevolentiae altas radices in discipulorum animis fixerat, ut ab eis discessus non exiguo animi dolore ante resurrectionem cum afficeret. Similem ergo dolorem, ait Bernardus, Apostoli, quasi par pari referentes, ex absentia Christi conceperunt. Ipse autem ita benevole, ac iucunde iam iam in coelum ascensurum eos allocutus est, ut exaltatio, et laetitia exinde in eorum animis praedominari coeperit. Ut etiam consolaretur eos, novas militiae copias, tanquam catholicae Ecclesiae ducibus, ad universum expugnandum terrarum orbem a principe tenebrarum tyrannice usurpatum concessit, et singulis Evangelicae doctrinae evangelizationem, et Christianae religionis propagationem commisit. Haec enim erant arma, haec bellicae tormenta, hi gladii evaginati, quibus hostes debellare, ac superare debebant. Videor sane audire oportune Christum tunc dicentem (Joan. 16.): Exivi a Patre, et veni in mundum; iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. Ecce ego officium meum admissum adimplevi, sic et vestrum rogo vos,*

adimpleatis, nec diutius quam opus fuerit, in mundo immoremur, sed ad me confestim Apostolico munere completo revertamini. Quod si praesentiam meam multum utilitatis vobis allatram putatis, credite mihi, absentia mea supra modum magis proderit: Nam si ego non abiero, Paraclitus non venit ad vos; et haec dicens singulos amplexabatur, subiungens (Joan. 14.): Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Tunc discipulos ei dixisse contempletur: Domine, quando servus tuus Elias curru igneo in coelum subvectus est, bona mobilia, atque immobilia discipulo eius Eliseo reliquit: mobile quidem pallium, immobile vero duplicem eius spiritum. Nobis autem tu, qui maior es Abraham, Elia, et praeis omnibus Patribus, quid relinquis? Ego, ait Christus, loco bonorum immobilium Spiritum sanctum polliceor, qui superveniet in vos, in sempternum vobiscum permanens (Act. 1.): Accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos: et vice bonorum mobilium Sacramentum Altaris, ubi sacramentaliter permaneo usque ad ultimam mundi periodum, sed non ultra: Ecce vobiscum sum usque ad consummationem saeculi. His igitur dulcissimis verbis recreati discipuli Christi, ac pretiosissimis muneribus, divinisque pignoribus locupletati non poterant non ingenti gaudio, et alacritate perfundi. His adiungamus communem aliam omnibus nobis laetitiae causam, et summi gaudii rationem. Christus enim Dominus coelum ascendit, ut ibi pro nobis advocati munit, ac procuratoris officium, in causis nostris, tam civilibus, quam criminalibus gereret, et ait sanctus Ioannes: Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Si quis ergo in peccatum incidit, sciat se in coelo perpetuum, ac indefessum veniae sollicitorem habere, qui thuribulo cordis igne charitatis ascenso Deo Patri semper thurificat, ne aliquid eorum, peccatorumque nostrorum graveolentia sursum ad Deum ascendat, ac divinam contra nos provocet iram.

Sciat qui peccavit, disertissimum in coelo adesse advocatum, qui singulari cura ac diligentia, cum summa sapientia coniuncta, aeternae salutis suae negotium procurat, totaque linguis in favorem nostrum rationes allegat, quot vulnere cicatrices in sacratissimo suo corpore servans aeterno Patri incessanter praesentat: illud enim instans, quod olim fecisse legitur dux ille, de quo refert Plutarchus in vita Marci Marcelli, eum gravis cuiusdam criminis accusatum, in conspectu senatus vestimenta exuentem, ac plagas, vulneraque sua pro senatus, populi que defensione accepta detegentem dixisse; nonna (o Romani) mortalia haec vulnere, pro communi Reipublicae utilitate accepta, praemium aliquod promerentur? Tantaefuit efficaciae spectaculum istud, et loquentis verba vehementer adeo auditorum animos permoverunt, ut continuo delictum condonarent, summisque honoribus Marcellum cumularent. Non dissimiliter Christus Dominus coram aeterno Patre vulnera manibus pedibusque, ac

sacratissimo eius lateri inflata praesentans clamat in tribunal Dei, misericordiam exhibe aeternae Patris, et veniam impertire peccatoribus. His plagatis sum, ut eorum plagis medearis: nonne plagae istae praemium hoc promerentur? Congruenter admodum ad rem hanc illustrandam loquentum arbitror, qui Christum in coelo placentem pulmonis officio functum praedixit. Natura in animalium corpore, quia cor est inter omnia calidissimum membra, pulmonem ei adesse providit, qui instar follis perfantis nativum calorem suaviter refrigeraret, eiusque vehementem temperaret ardorem. Ita aeterni Patris pectus intueor contra peccatores furoris igne incensum atque inflammatum: Ignis succensus est in furore meo. Christus autem vi clamorum suorum hunc divini furoris ignem, ardentisque flammam mitigat, ac temperat, ne iustitiae folgura in nos mittat, et pro meritis in nos excandescat. Singularem hanc curam, quam Christus in coelo habet suos protegendi, exigebat olim Sponsa, cum dicebat (Cant. 2.): Fuge dilecti mi, assimulare capreae, hinnuloque cervorum. Nam, ut testantur Archelaus, et Alemon, quos Plerius Valerianus refert, capreae peculiare est, per aures respirare, ideoque acutissimi est auditus: nam sicut inde respirans aërem ad aures attrahit; sic etiam necessarium est vocem, sonitumque illi suppositum, et inhaerentem attrahere. Dum igitur Sponsa Christus dixit, Assimilare capreae; perinde fuit, ac si diceret, cum capra acutissimo foveo auditu, assimilare capreae, a distantissimo loco audient; et sic mortalium clamores exaudire, ne illis divinae tuae misericordiae aures obturdes. De hinnulo autem referunt Plinius, et Aristoteles, et ipsa rerum magistra experientia docet, quod dum fugit, nonnumquam caput retrorsum intorquet, quod nimiae suae agilitatis fiducia voluit quidam adscribere. Plerius Valerianus et contra ait, causam illius esse, quod pectoris compressione laboret, et ideo paulisper sistit, ut respirare, et novum aërem attrahere possit. Verum quidquid sit hoc, id satis exploratum est, Christum in coelum ascendentem a discipulorum intuitu eorum aërem non deflexisse, neque ad eos faciem convertisse ob pectoris compressionem, sed potius propter tantam illius amplitudinem, ac latitudinem, ut nos omnes in eo velut amantissima mater contineret, et complectatur, unde ex regali maiestatis suae throno nec per momentum oculos ab orphanis filiis, quos in hoc videri demorari exilio, deflectit, sed semper in eos intendens protegit, eorumque subventi indigentiam. Denique si Christi resurrectio insolitam in catholicis animis excitavit laetitiam, dum intuentes velut exemplar quoddam, ad eius imitationem corporis resurrectionem futuram contemplantur (Phil. 3.): Figuratum corpori claritatis suae, ut inquit Paulus; non minorem Christi Ascensio alacritatem parere debet, eum et ipsa perfectissimum quoddam exemplar sit omnium nostrum ascensionis in coelum, ut ipse ascendit, ita et nos ascendemus; et sicut ipse in nubem subit (Qui ponis nubem ascensum tuum) ita et

nos, ut testatur Apostolus (2. Thes. 4.) ascendemus: Simul rapiemur cum illo in nubibus obitum Christo in aera. Verum dicit aliquis: si Christo Dominus attestante (Joan. 3.); Nemo ascendit in coelum nisi qui descendit de coelo: ergo solus Christus in coelestem patriam ascendit, et nos in lacrymoso hoc exilio miseri remanebimus. Acute admodum huic obiecto respondet S. Bernardus in illius loci expositione: Solus quidem ascendit, sed tamen solus. Unde cum nos simus partes huius totius, ut ita loquar, tanquam sui mystici corporis membra; sane per illa verba ab ascensione coeli natiqum excludimur, immo sub illis omnino comprehendimur, ac proinde hodie na die illius in Christo capimus possessionem. Potest etiam hoc apto hoc exemplo explicari: cum enim dicimus in hac domo tantum esse unum hominem, nemo sane mentis dicit, vestimenta eius excludi; iusti autem vestimenta sunt Christi, sicut in Isala (Isai. 49. scriptum est: Vivo ego, dicit Dominus, omnibus his vestieris. Verum enim vero, licet omnia Christi opera, omnesque et singulae eius actiones ad huc scopum tenderent, ut nobis coelestem gloriam compararent, unde haec nobis in vita promisit, in morte acquisivit, et in resurrectione manifestavit; nihilominus quia ut possessionibus cautum est: Non nudis pactis rerum nobis domitia acquiritur: ideo cum Christus hodie, ut caput nostrum, pro nobis omnibus coeli possessionem capiat, hodie etiam nos illam accepisse censetur. Hoc cuius, quaeso, animum non exultaret? cuius moerorem non depellat? cuius viscera summa alacritate non perfundat? Atque ut finem dicendi faciam, illud silentio non praeteribo, quod quantum laetitiae, et gaudii gloriosa Christi Ascensio catholicae Ecclesiae attulit, tantumdem tristitiae, et moeroris diabolo, ac inferno contulit. Unde eleganter D. Epiphanius (de Ascensio. Christi) dixit: Hodie per Iesum Ascensum peccatum vultu fumus disparuit; hodie Diabolus corpus nostrum in coelum sublevarum cernens, calamitatem suam deplorat. Quid faciam infelix? Mariae filius me conculcavi. Quamvis autem verissimum sit, Christum Dominum mortalem vitam agentem in omnibus praefectis cum Satana initis eum accerrimo compecuisse, ac facili negotio profligasse; hodie tamen, cum in altissima coeli empyrei fastigia descendit, merito Hispanus illud proverbium pro Christo usurpare licebit, que tiene la cue-staylas piedras contra su enemigo. Unde tanto cum saxorum turbine inde obruit, ut pristinis viribus extenuatis tenellae virgines illum expugnent, vineant, et Christi gratia roboratae, ignominiose illudant. Cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XIII.

Multipli eruditione, et conceptum varietate explicantur verba illa: Recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis Iesus, et exprobrauit incredulitatem eorum, et duritiam cordis,

Tot ac tantis proposita verba mysteriis sciant, et ad informandos nostros mores apta adeo, ut in eorum expositione non transcurram percurrere, sed longiori sermone immorari oporteat. Recenset sacer Evangelista Christum discumbentibus discipulis apparuisse. Admiratione dignum arbitror, quod Christus Dominus sapientia Patris cum esset, ad discipulorum increpationem non aliam elegerit opportunitatem, quam tempus prandendi, cum aptius videretur, cum orationi, ut alii religiosae actioni vacabant. Hoc sane Dei ingenium est, ut ubi infirmitas crebrior est, ibi frequentius, et accuratius medicinam adhibeat. Inter epulas autem, et convivia multa fragilia solita esse patriari, et tollidem supplicia a Deo indigni facile omnibus innotescet, si sacrorum Bibliorum monumenta parumper consulamus. Sane omnes Israelitae teste David (Psal. 77.) dum escas in ore haberent, divina ira coelestis percussit mortem oppetierunt: *Adhuc escas erant in ore ipsorum, et ira Dei descendit super illos.* Rex Balhasar in splendido quodam convivio, cum regni sui Primaticus mensae assidens in parietis superficie manum tribus digitis sententiam mortis scriptentem conspexit. Babylonis lautissimis epulis vacantes, discumbentesque, Persae, et Medi invasere, Isaia Propheta id attestante (Isai 21.): *Comedentes, et bibentes surgite Principes, et accipite clypeum.* Quamvis autem se bello accingere tentarunt, ciborum tamen gradive praepediti, nihil effecerunt, sed *Cecidit, cecidit Babylon, et omnia scriptura Deorum eius contrita sunt in terram.* Amnon ad convivium ab Absalone vocatus inter ceteras escas mortis buccellam pugione confossus deglutivit.

Filius Iob in domo fratris sui primogeniti lauto, et opiparo convivio discumbentibus, venus vehementer concessit quatuor angulos domus, quae cornuus omnes pariter oppressit. Quid plura? Hanc conviviorum intemperantiam lasciviae fontem, et multorum malorum originem ita Deus semper execratus est, ut illam statuerit legem (Deut. 21.): *Filius vester si comessationibus vacat, atque conviviis, lapidibus obruet cum populo.* Unde sanctus ille Iob agnoscentes gravia, quae ex conviviis

pullulare solent nocumenta, filiis epulis vacantibus ipse orabat, ac Deo sacrificia, non secus, ac si in procelloso mari, aut infestissimi belli discrimine versarentur, pro illis offerebat, dicens (Job. 1.): *Ne forte peccaverint filii mei.* Et exitus rei aperte docuit, quam prudenter mala, quae inde emergere possent, pertimescebat: inter poeula enim, et cibos discumbentes, omnes eius filii occubuerunt. Denique neminem divinarum litterarum ita inscium arbitror, qui Loth nefandum incestum, Absalonis contra Amnonem proditionem, Balhasaris execrabile sacrilegium, Hierodis contra Joannem iniustam capitis sententiam, Idolorum cultum ab Israelitis praestitum, (Sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere), ex nimia epularum ingluvia ortum habuisse, alla ratione indicari possit. Tot ergo, tantorumque malorum convivia seminarium sunt, ut ad ea exterminanda consulto Christus Dominus non semel conviviis adesse voluerit, quoniam cum publicanis non semel recubuit, a Simone Iphitatus mensam eius non respuit, apud Matthaem Telonarium domi pransus est, nuptiis Canae Galilaeae interfuit, ut vinceretur in domo Zachaei, ipse se invitavit: *Hodie oportet me manere in domo tua.* Ac deinde cum discipulis suis favum mellis comedis apud Lucam legimus. Nunc tandem: *Recumbentibus undecim discipulis,* ait Marcus, *apparuit illis Iesus.* Ad quid dum prandent? Sane cum epulae appetitui sensitivo gratiae valde, ac consentaneae sint, facilius propterea carum animum depravare possit, ideo discumbentibus apparet, ne a temperantiae regula deficiant, ac deviant, sed per epulas etiam Dei gloriam quaerant, D. Paulo dicente (1. Cor. 10.): *Sive manducatis, sive bibitis, omnia in gloriam Dei facite.* Iob epularum illecebras adeo pertimescebat, ut pransurus prius suspiraret (Job. 3.): *Antequam comedam, suspiro,* quod arma infestissimi huic hosti porrigam, et sensualitatis igni fomentum addere compellat. Propheta etiam David ad coeundum effraenem gulae appetitum, cinerem, in quem corpori, quod nutriebat, revertendum erat, alta consideratione prius perpendebat (Psal. 101.): *Et cinerem tanquam panem manducabam.* Ac si diceret, nullo vescebat cibo mortis memoria, et cineris desideratione non condito. Recenset sacra Scriptura historiam quandam huic argumento non parum consentaneam. Babylonis Rex falso sibi persuadebat, Idolum suum vitae spiritum habere, utpote, quod daret, epulaeque omnes in altari suo noctu oblatio mane non comparbant; revera tamen sacerdotes clam templum introcantes omnes illos devorabant. Propheta Daniel ut eum ab eo errore liberaret, monuit Regem, ut ea nocte eodem, quod solebat, ciborum apparatu altaris mensa sterneretur, et claves templi secum ipse ferret. Daniel tamen cinerem affertit mandavit, quo universum templi pavementum aspersit. Nocte autem sequente sacerdotes templum secreta ingressi omnia ciborum genera, ut solebant, surripuerunt. Rex summo mane cum Daniele adiens templum, et intui-

tus mensam appositis cibus carere, continuo exclamavit: *Eccc Daniel, Deus meus, ut praedixit tibi, quae illi offero, omnia comedit, ac cibavit.* Cui Daniel subridens respondit: *Converte (quaso) oculos tuos in pavementum, et cinerem aspice, et mox sacerdotum fraus tibi innotescet.* Tunc Rex infinitis vestigia cineri impressa, doluque eorum, qui templum ingressi fuerant, epulasque deglutiverant, delegendis, Idoli execrandum cultum detestatus est. Ratione profecto non dissimili si edaces, si helluones, Epicuri discipuli, oculos non in delicias, aut ciborum lautitiam, sed in pulverem cineremque, in quam corpora tandem sua sunt convertenda, conticerent, et cinerem cum Davide tanquam panem manducarent, facile a ventris sui tarpissimo cultu se abstererent, quem tanquam Deum venerant, ut ait D. Paulus (Phil. 3.): *Quorum Deus ventris est, et gloria in confusione.*

Recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis Iesus. Possimus etiam eiusdem facti rationem assignare; sed prius difficultatem proponamus. Cum enim Christus Dominus ad discipulos ingrederetur, ut de propagatione fidei catholicae, de promulgatione Evangelii, de veritate suae resurrectionis, de necessitate suae in caelum Ascensionis, ac tandem de Spiritus sancti felicissimo adventu cum eis sermonem faceret, non videbatur ad negotia tanti momenti tractanda prandii tempus aptum: unde illi litigantes, quorum meminit Isaia, litum negotia tractaturi a cibus se abstinere: *Eccc ad lites, et contentiones ieiunatis.* Verum facile huic obiectioni respondere possumus, discipulos Christi Domini temperate adeo cibus uti solitos, et tempore etiam prandii ad negotia gravia tractanda, minime ut alii, epularum satietate praepediti minus apti redderentur. Haec epularum temperantia, quae in Christi discipulis emicuit, eorum intemperantiam et effraenem appetitum libidinem condemnat, qui velut legitimi illius epulonis haeredes, qui animae dicebat (Luc. 12.): *Anima mea comede, bibe, epulare,* variis ciborum, et epularum generibus ventrem onerantes, cupidinis flammis accendunt, et velut bruta animalia cibo se ingurgitantes coelestia oblivioni tradunt. Divus Basilius, explicans praecitata verba sanctae Lucae, interrogat, quid sit quos cum corpori conveniat, non animae, vesci, et comedere, epulo ille non corpus, sed animam ad comedendum invitarit: *Anima mea comede, bibe, epulare.* Respondet, quod intemperati, et voraces homines consueverunt plerumque etiam satiati corpore, epularum suavitatis affecti, ut animae voluptati inserviant, amplius comedere. Tunc autem satiati corpore, cum de satietate appetitus animae agatur, magis certe anima, quam corpus, comedere videtur, et idem intemperatissimus ille epulo animae dixit: *Anima mea comede.* Corpore enim, utpote iam plene satiati, non erat ut illud quis invitaret, cum satietas nauasum, non appetitum pariat. Huic tamen intemperantiae atque nimiae edacitati continuo nuncium misi, dicentem, haec nocte repetam animam tuam a te. Supplicium hanc intemperantiae satis con-

taneum: sicut enim temperantia longiore, ita intemperantia brevioris reddi vitam, Ecclesiastico id attestante (Ecl. 37.): *Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinentes est, aeternitatem vitae.* Sicut enim lucerna dum paulatim coram nutrimento assumit, ardet, et luces; doctum tamen conversa tanta cereae copia decidit, ut tandem illam extinguat; unde fit, quod eiusdem nutrimenti usus, qui alioquin temperatus lucernae lumen conservabat, idem intemperatus illum suffocet; non secus cibus temperatus vitam nutrit, et fovet; nimius autem superfluus eandem decurtat, immo et extinguit.

Recumbentibus discipulis, apparuit illis Iesus. Voluit Christus Dominus convesei cum discipulis, ut hoc humanitatis indicio Principes doceret non difficile, sed humanos erga subditos praebere se debere. Eiusdem enim mensae convictus humanitatis, et benevolentiae argumentum semper extitit. Unde, ut Babylonis Rex singulari erga Danielelem Prophetam benevolentiam ostenderet, illum ad convivium invitavit (Dan. 13): *Erat autem Daniel conviva Regis.* Patriarcha Ioseph in testimonium amoris, quo fratres suos diligebat, eos secum discumbere iussit. Ac tunc praecipue Assucri erga Amanem benevolentiam innotuit, cum eundem sibi convivan adhibuit: unde ipse gloriabatur, dicens (Genes. 43): *Nullum ad convivium vocavi Regem praeter me.* Immo Christus Dominus, ut significaret quam familiariter consuetudine cum beatis in coelesti beatitudine sibi utendum esset, dixit discipulis suis (Luc. 20.): *Ego dispono vobis, ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo.* Igitur simul discumbendi consuetudinem amoris, et humanitatis pignus esse comportum satis est. Principes ergo, si humanos sec, ac benevolos subditos exhibeant, eorum animos facile sibi conciliabunt, iuxta illud Ecclesiastici (Ecl. 23): *Fili, in mansuetudine opera tua perforce, et super hominum gloriam diligeris.* Unde praecipuum Absalonis stratagemata ad debellandum, et a regia sede deturbandum Davidem suum fuit, quod humanitate summa, atque benevolentia erga subditos uteretur. Ad fores civitatis veniebat, advenarum calamitati, ac miseriae condolare se simulabat, quo (ut ait sacra pagina) *Solicitabat corda virorum Israel.* Quotidianus etiam (libra instituit, suarum orator. c. 9.) dicit Spiritum Melitum, et Marcum Maniliam apud Romanos antiquitus in susceptionem venisse, quod proditionem Reipublicae molirentur, et ad Romani Imperii dignitatem tyrannice occupandam conspirarent, eo quod singulari quadam humanitate, ac comitate omnium animos sibi conciliarent. Plutarchus quoque in vita Thesei de eo refert, ea erga omnes illum humanitatis ac benevolentiae signa demonstrasse, ut Atheniensis egregium, ac mirabile, summaeque magnificentiae sepulchrum ei extruxerit, qui delinquentibus tutissimum asylum erat, et ibidem quotannis solemne quoddam sacrificium ei fiebat. De Miliciae Rege Probus vitae omnes humanitatis fuisse, ut nullius quantumcumque humilis, ac abiectae conditionis consuetu-

dinem, et familiaritatem repulisse, sed omnes, et singulos comiter semper allocutum fuisse asserat. Nos denique experientia rerum omnium magistra edocet, quod Principes, qui insolita quadam superbia nimium elati, et quasi super cardines coeli perambulantes, nec nostra considerantes, inaccessibiles se exhibent, non modo a subditis non amantur, sed summo ab omnibus habentur odio, ut egregie nobis significavit AEsopus sub illa ranarum fabella, cum regem a love sibi dari postularent, quibus Iupiter annuus truncum quandam arboris, quem in paludem protulit, misit illis in regem, qui vehementem adeo strepitum ac fragorem in palude excitavit, ut ranæ prae nimio timore percussae pariter aufererent, nullumque prorsus novo regi honorem praestarent. Ecce AEsopi fabula, sed quae veritatem ac fragorem in palude excitavit, ut ranæ prae nimio timore percussae pariter aufererent, nullumque prorsus novo regi honorem praestarent. Ecce AEsopi fabula, sed quae veritatem ac fragorem in palude excitavit, ut ranæ prae nimio timore percussae pariter aufererent, nullumque prorsus novo regi honorem praestarent. Ecce AEsopi fabula, sed quae veritatem ac fragorem in palude excitavit, ut ranæ prae nimio timore percussae pariter aufererent, nullumque prorsus novo regi honorem praestarent.

Apparuit illis Iesus. Nihil discipulis praemeditantibus de Christi adventu praeter eorum opinionem sese oculis illorum obiecit; qui plerumque non quaerentes se ipso avidissime quaerit, ut per Isaiam testatur (Isai. 63.): *Palam apparuit non quaerentibus me.* Hoc beneficium vocationis, licet inestimabile sit, omnibus tamen divina largitas illud confert: *Ad ostium,* ait (Apoc. 3.) *sto, et pulso.* In cuius figura legitur summi sacerdotis vestem hoc speciali ornamento decoratam fuisse, et ex eius limbria malgranata, et tintinnabula penderent. Granorum multitudo, et divisiones eorum, quibus malgranata scaten, diversitatem gentium, et provinciarum-variantem, in quibus habitant, praesignificabant. Tintinnabula vero, quae sonum, vocemque emittebant, Dei vocationem, qua gentes vocat, apte designabant. Ut autem significaretur, vocationem hanc ad omnes gentes, et nationes extendi, praecipit Deus, tunc malgranata fuisse numero septuaginta duo, ut Hebraeorum quidam magistri

observant, quia secundum insinuum cosmographum Ptolemaeum, totidem sunt mundi provinciae. Unde etiam discipulos septuaginta duos esse certimus, ut singulis provinciis singuli Episcopi praeficerentur, qui catholicam fidem docendo eis evulgarent. Vocationem hanc eodem Propheta Oseas, dixit (Ose. 6.): *Quasi ditaeulum erit praeparatio eius, et veniet quasi imber matutinus, et serotinus.* Sicut enim Deus tanquam auctor naturae auferre incipit, deinde imbre matutino terram irrigat ad seminationem valde necessario, ac tandem serotina pluvia illam foecundat, ut quod satum est, crescat, atque pullulet, ac tandem in pulchram suo tempore erumpat spem; sic etiam ut auctor gratiae praecipue peccatorem, internae illuminationis aurora praevonit; deinde imbre matutino, hoc est, multiplici inspiratione, dura peccatorum corda emolliente (quam adjuvantem gratiam merito nuncupant Theologi); ac tandem serotina pluvia subsequentis gratiae animam foecundat. Vel dicamus matutinum imbrem vocationem Dei tempore inventus; serotinum vero tempore senectutis factam designare: quia misericos Deus sustinens in multa patientia iuvenem, senescentem vocat (Isai. 45.): *Usque ad senectam ego ipse, et usque ad canes ego portabo.* Verum id valde dolendum est, quod cum Deus in vocationis gratia omnibus impendenda sollicitam curam gerat, peccatores tamen tanta segnitie torpescunt, ut Christo millies vocanti nec semel responderent (Hier. 33.): *Vocavi eos, et non responderunt mihi.* Accidit his, quod Samueli, qui lecto cubans a Deo vocatus non respondebat ei, sed Heli. Heli autem dicebat, ut ad lectum reverteretur, et ibi persisteret. Hoc quoties semel et iterum vocat Deus peccatorem, ipso tamen ei non respondente? mundo vero divitiarum, et voluptatum illecebris invitanti continuo respondet, et ab eo pravum illud Heli consilium accipit, ut ad lectum revertatur, hoc est, ad pristinam peccatorum consuetudinem redeat. Huius conditionis peccatores in maximo aeternae damnationis periculo videntur mihi esse constituti. Nam si ius Civile disponit, prout constat ex leg. inter. ff. de pub. iudiciis, ut qui a competente iudice vocatus, respondere, et comparere rennerit, bona eius sequestrantur; et si intra annum respiciens non responderit, omnibus illis spoliatur, eorumque dominio ac proprietate privatur; quibus, quae-quo, supplicis palubimus officendum eum, qui a Christo Domino, supremo omnium iudice, non semel, sed millies vocatus, non modo per unum, immo et per plures annos divinae vocationi respondere distulit, et adhuc non respondit? Sane coelestibus omnibus donis spoliatur, aeternis non fruatur, sed sempiternis gehennae cruciatibus deputabitur. Verum, ut magis innotescat modus, quo Deus Optimus Maximus peccatores misericorditer vocet, expendamus, si placet, verba Sponsae ad Sponsum loquentis, (Cant. 1.): *Trahé me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Prius quidem est Deum nos trahere, postea

vero nos vocantem, et trahentem sequi: prius est Deum nos quaerere, quam nos eum invenire: prius denique Deum nos invitare, quam nos invitanti consentire, ut in conversione David satis id elucet. Prius enim Deus misit ad eum Prophetam Natan, ut peccatum, in quo per menses novem demoratus fuerat, ut colligit Cardinalis Catenanus ibi, (quia iam foetus in lucem prodierat ex adulterio conceptus) in faciem illi obiceret, revera David tunc Dei, ut aiunt, inimicus declaratus erat. Videamus ergo, quis veterem illam amicitiam redintegrare, et instaurare incepit: Deus ne, an David? David: quis dicit illud Ecclesiastici (Ecc. 37.): *Ego amicitiam copulavi.* Deus ne, an David? quis prius alterum ad conciliandam amicitiam invitavit, Deus, an David? Sane sacer textus respondit, dum ait (2. Reg. 12.): *Misit ergo Dominus Natan ad David.* Deus quidem quasi aegro ferret mensium trium inimicitiam, reconciliationem cum illo diligenter quaeritavit, et ad eam sollicitandam internuncium Prophetam misit Natan, qui Davidi pacem offert: quam ille acceptans, intimo cordis dolore, ac profusus lacrymis ad Deum conversus fuit; si tamen Deus eum non praevenerit, hodie adulterii eius macula deleta non fuisset. Ut ergo significaret Sponsa necessitatem gratiae efficacis physice praeveniens, et modum divinae vocationis animam physice praedeterminantis, efficaciter praevonit, prius dixit, *trahé me post te:* tractio enim efficaciam divinae vocationis aperte denotat; ut autem divinae vocationi consensum libere et infallibiliter praestitutum ostenderet, subdit: *et curremus in odorem unguentorum tuorum.*

Et exprobravit incredulitatem eorum, et duritiam cordis. Tangit hoc loco sacer Evangelista discipulorum incredulitatis culpam, et ad credendum eius resurrectionem cordis tarditatem: id enim significat duritiam cordis, ut verba illa Christi (Luc. 14.) indicant: *O stulti, et tardi corde ad credendum:* unde quod Christus cordis tarditatem, vocaverunt Evangelistae duritiam cordis. De hac igitur disseramus, postea de increpationis Christi gravitate dicturi. Evenit Christi discipulis id quod navium classi accidere solet; onerat quidem ea opulentus mercator ingenti mercium copia, et ad regna, et provincias, in quibus illae desiderantur, transmittit. Verum vix medium navigationis suae iter confecerant, cum tumentibus undis mari fremente, exorta tempestate naves hinc inde errantes vagantur, haec in Siciliam, in Thundriam, aliae in Angliam immani ventorum turbam conquassatae rapiuntur; sedata tamen tempestate, confestim omnes ad eundem locum, unde aeris inclementia digressae fuerant, conflunt, et conveniunt. Non dissimiliter Christus Dominus, veluti coelestis, ac divinus mercator, ingentem quandam navium classem praeparavit, duodecim Apostolos, ac septuaginta duos discipulos, et regiam triridem, Beatam scilicet Virgineam; tempestate tamen passionis ingruente, naves illae tametsi eius doctrina communitae, naufragium passae sunt, una excepta triridem, Deipara Maria,

quam urens incredulitatis ventus nunquam tetigit, sed in confessione Christi etiam externa, in qua Petrus illum negans, retenta tamen interna fide, defecit, ipsa semper persistit. Tunc Iudae naves cupiditatis, et avaritiae ventis exagitata in desperationis miseriam appulsa insulam; reliquae vero in varias partes dispersae fuere, ut completeretur illud (Matt. 26.): *Percutiam pastorem, et dispergentur oves.* Transacta tamen passionis tempestate, et felici resurrectionis tranquillitate subsequuta, ad eundem iterum confluere locum; sed adhuc increduli, et tardi corde ad illam credendam. Huius autem incredulitatis causam si altius perscrutemur, eam potissimum esse arbitror, quod Christum in crucis patibulo assum animam exhalantem conspexerant, quod a Dei immortalitate, et maiestate adeo alienum iudicabant, ut quantumcumque Christus Dominus per quadraginta dies, quasi absentiae suae per mortem horas quadraginta compensans apud illos diverteret, multis argumentis resurrectionis suae veritatem suadere contendens, adhuc verum Deum esse vacillantes, incredulitatis morbo laborarent. Atque haec sine dubio erant incredulitatis radix, et origo exitit. Praecipit olim Deus, ut in eius templo duo altaria exstruerentur, quorum unum erat velut macellum quoddam animalium, carne, et sanguine plenum, quod permulti gentiles videntes, et scandalum patientes, exprobrant Israelitarum Deum, et sacerdotes eius, peccorum sanguine, velut carnifices, aut macellarios cruentatos irridebant. Aderat tamen ex divino praeecepto aliud sacrasium altare in interiori parte, quod Sancta sanctorum vocabatur, pretiosissimis quibusdam Cherubinis ex auro contextis ornatum, et speciebus aromaticis suavissimum odorem exhalantibus refoertum, in quo divina oracula sacerdoti summo conservaretur Deus dare. Templum hoc duplici illo altari constans Christum Dominum ad vivum satis refert. Erat enim templum illud, de quo ipse dixerat (Joan. 2.): *Solite templum hoc, et iterum reaedificabo illud.* Duoque in eo reperiebantur altaria, unum carne et sanguine plenum, humana scilicet eius natura, in qua flagella, opprobria crucis, et mortem ipsam passus est. Ad hoc altare solum multi intuentes scandalizabantur, sed ipse praedixit (Luc. 7.): *Beatus, qui non fuerit scandalizatus in me;* quasi diceret: folix ille quem primum hoc altare non offenderit, sed progressus fuerit ulterius ad aliud sacrasium, et excellentius, quod divinitatis moae Sancta sanctorum est: ibi enim Cherubinis, et Seraphinis adoratum, et a cunctis Angelis Sanctus, Sanctus, Sanctus, nunquam clamare cessantibus me conspicit. Non ergo te primum altare detrahebat, nec in eo sistas, sed ad secundum progredere, ut inde facile conicias, quod tametsi Christus tanquam verus homo in cruce occuberit, ut Deus tamen propria innataque virtute surrexit. Quia ergo Apostoli mentis aciem ad primum dumtaxat humanitatis Christi altare coniciebant, et ibi sistentes ad divinitatis sacrasium non progrediebantur, ideo in Christo scandalizati fuere, incredulitatis fa-

eti sunt: quam incredulitatem merito Christus severe acriterque reprehendit (Marc. 16.): *Exprobravit incredulitatem eorum*. Hic etiam nobis clare detegitur, quam divinum ac supernaturalis sit donum fidei, quandoquidem tanta cum difficultate animis illis Apostolicis illa adhaesit, quibus tamen veritas haec, tot, tantisque non modo testimoniis, sed etiam miraculis comprobata, ac manifestata fuerat. Declaravit id mirabiliter D. Paulus, qui et pati, et credere in eum coniunxit (Phil. 2.): *Datum est non solum, ut in illum credatis, sed ut pro illo pati amini*. Quemadmodum enim caro oblata mortificationis, et tolerantiae occasione nauseat, renuit, recalcitrat, et illam longe a se repellit; simili etiam ratione intellectus humanus arcanorum fidei difficultate sibi proposita, nisi divino auxilio felicitur, dissentit eis, illa abhorret, et execratur, ut patet in gentibus, quibus Deus crucifixus, et mortuus stultitia reputatur, ut et dixit Paulus, et quotidiana experientia comprobatur. Itaque, quam effraenae carni infesta esse solet crux, tam menti humanae divina gratia destituta invisit, et ingrata est eius fides. Coniunctio etiam, et copulatio mortalis corporis cum immortalis anima non obscure mo docet unionis, et coniunctionis fidei cum intellectu eximiam difficultatem: etenim in anima, et corpore simul unitis admirabile quoddam naturae prodigium intueri licet, cum interea summanam conformitatem cum summa discordia coniunctam cernamus; conformitas adest, dum unionis vinculo coniuncta; tamquam partes ad componendum unum, et idem compositum coeunt; dissensio vero, et discordia, dum caro concupiscit adversus carnem, et absque intermissione acriter inter se dimicantes pacem nunquam inveniunt. Idem sane prodigium in fidei coniunctione cum ratione, et intellectu nostro: reperio conformitatem cum summa discordia coniunctam. Ut enim philosophicum proloquium edocet, verum vero consonat; ratio autem naturalis, ac fides divina cum veritate semper edoceant, eorum veritates repugnantes esse non possunt, ecce conformitatem. At cum fidei divinae secretissima arcana intellectum humanum longe superent, suboriri assolet plerumque dissensio: fucatae namque quaedam rationes solent illum decipere, adeo ut per fidem revelatae dissentiant, ecce discordiam. Quam acriter adeo Christus increpavit, ut dicat sacer Evangelista, quod *Exprobravit incredulitatem eorum*. Duo praecipua documenta in reprehensione, ut debita fiat, desiderari non debent. Primum, quia quadraginta dierum spatio suae incredulitati tenaciter adhaerentes persistierant: quam legitimam increpationis causam fuisse nemo sane mentis inficiabitur. Ex ea id Praelati utilitatis elicere possent; ne praecipies ad reprehensionem ferantur, sed post conveniens aliquod temporis spatium illam adhibeant, ut et Deus fecisse legitur, Amorrhaeos cum puniturus esset, quos licet aliquando ob execrabilem idolorum cultum iuste plectere potuisset, distulit tamen in longius supplicium: *Non sunt completae iniquitates Amorrhaeorum*. Imprudentes item ego non semel vidi

Praelatos, qui ita in minimis subditorum excaescebant defectus, ac si gravissimi essent: similes in hoc insipienti, et crudeli Pharaoni, de quo peritissimi quidam Hebraeorum Rabbinii commemorant, pincernam et pistorem in caerereum conciesse, eo quod ille in vini calice sibi propinaverat cinchum; iste vero panem unico, eoque minutissimo terrae grano coxisset. Sane si pro his minutissimis defectibus Praelati ita in subditos exacerbantur, et increpationis fulmine illos continuo feriunt, oportebit eos fulminum copia, ut decepta gentilitas fingebat, Iove locupletiores esse, nec satis erunt: nam ut egregie observavit Ovidius, et refertur in cap. *Episcopus, distinct.* 3.

Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittit Iuppiter, exiguo tempore inermis erit.

Secunda vero reprehensionis conditio, ut scilicet opportuno tempore fiat, mirum in modum necessaria est: quemadmodum enim calix aquae frigidae aegroti, febre iam declinante, porrectus, cum aprime reficit, et febris ardentem plerumque penitus extinguit solet; ea vero crescente, atque fervente, tamquam in tempestivo tempore exhibitur, et febrim auget, et ingens nocentium affert; ita etiam Praelati reprehensio, aut fraterna correctio indebito tempore facta, non modo non prodest, sed obest, graviter laedit, et morbum auget; et qui illam adhibet, perinde se habet, ac ille, qui dum tecti foramen unum, per quod pluviarum guttae decidebant, obturare curat, quinque alia invitus aperit. At dicit quispiam, non videtur Christus opportunum tempus ad discipulorum increpationem elegerisse, cum tunc praedentes essent: illa enim amara, et insipida reddidisset eses; sed non ita res habet, quia licet disculis, et indisciplinatis hominibus ingrata solet esse increpato, at iustis gratissima, et iucundissima. In cuius figuram legitimus non modicam Regiam Esther concepsisse laetitiam, quando Rex Assuerus virgam ei extendit: id enim quoddam amoris, et benevolentiae argumentum fuit; non dissimuliter discipulis correctionis virga a Christo porrecta, humanitatis, et amoris indicium extitit. Signa autem amoris in conviviis exhiberi solita nemo ignorat.

Non ergo Christus increpationis suae importunum tempus elegit. David huius doctrinae magister dicebat (Psal. 21.): *Virga tua, et baculus tuus ipsa me consolata sunt*, quasi dicat, correctionis virga, quae alios exacerbare solet, ipsa me reficit, et consolatur. Unde sicut pulvis pallio delitescens virga ab eo excutitur, non ad illud atterendum, sed purgandum; ita quidem dum Christus a discipulis incredulitatis pulverem correctionis suae virga excutere tentavit, eorum commodum, non detrimentum quaeritabat. Verum licet haec via non videatur importunum tempus, quod Christus ad huiusmodi increpationem elegit; minus tamen

opportune ex duplici alio capite deprehendi posse videtur: tum, quod non debet deheret deheret ad diem triumphi; Christi autem Ascensio solemnissimus triumphus erat (non autem minus iustus in musica, quam musica in lactu importuna narratio valde erat profectio eius in coelum, quando humanioribus, ac suavioribus verbis utendum videbatur: tum quia illos decreverat Ecclesiae suae pastores, et rectores praeficere, et in Christianae militiae duces creare; sapientis autem Principis est, quibus regni regimen committit, non exacerbare, et infestos sibi reddere. Unde de David sacra narrat historia, quod fortissimum illum sui exercitus ducem Iobab morte dignum, quia inimicum suum occiderat, et sanguine eius propria calcamenta cruceverat, non solum dum vixit, morte non multavit, sed neque increpavit; quinimo eo usque se immane illud flagitium ignorasse finxit, quo opportunitatem nactus filio suo Salomoni, ut eum occideret, testatum reliquit. Quid, quaeso, huic difficultati respondebimus? Sane putaverim, Christum hic demonstrare voluisse, se Dominum esse absolutum, et a nulla dependentem creaturam: si enim David dissimulavit, prudenter admodum fecit, utpote qui Iobab opera, et industria egebat, quo Iobab belli, et exercitus regimen pendebat; et, quo deficiente, non erat in potestate Regis Davidis alium similem ducem creare. At cum Deus omnipotens sit, et duces de nihilo creare, sicut de lapidibus filios Abrahae suscitare facile possit, non opus habuit, ut olim David, discipulorum incredulitatem dissimulare; et ideo *Exprobravit incredulitatem eorum*. Verum tamen est, quod continuo etiam eos summo honore cumulavit, viccedes illos constituens, ac potestatum impartiens miracula patrandi, etiam maiora, quam ipse fecerat (Joan. 24.): *Maiora horum facietis*, prout revera factum est: Christus enim cum sanabat, verbo suo id praestabat, aut tactu; at sanctus Petrus sola sui corporis umbra, adeo ut certatum infirmi ad eum adirent, si quo modo umbra eius operirentur, dicente D. Luca (Act. 5.): *Ut saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum*. Quid plura? *Exprobravit*, ait, *incredulitatem eorum*. Ipsam incredulitatis vox, quae terminus abstractus est, ut dialectici vocant, maximum, non quod inter ingenium Dei, et hominum disermen versatur, mihi detegit: etenim Deus infidelitatem, ipsi vero infideles persequuntur: Deus impietatem, ipsi vero impios ipsos profligare contulerunt: Deus peccatum sine peccatore destruo novit, ut quotidie in iustificatio- nem ab eo fieri videmus, in qua peccatum occidens peccatorum vitam confert; o contra vero principes, si scandalum ortum in Republica ab ea removere tentant, scandali auctorem opis est de medio tollant; ut olim fecisse legitur Moyses, qui cum nullum non movisset lapidem, ut idolorum cultum aboleret, adeo ut Idola ipsa in pulverem reflecta idololatris ebibenda dederit, ut sic simulacris deficientibus, deficeret et idolorum cultus; sed nonquam illum penitus extingueret potuit, quousque et ipsos etiam ido-

lorum cultores pariter exterminavit atque extinxit. Dei vero adeo singularis est potentia, cum summa dexteritate commota, ut peccatum tollens peccatorem de medio non tollat, quia ipse est. *Qui tollit peccata mundi*. Non dixit qui tollit peccata, sed peccata, ut et nunc facisse testatur sacer Evangelista, incredulitatem extinguis, non increpationis, et non concreto, *incredulorum*; eum tamen revera dixisse potuisset, quod increpaverat incredulos discipulos.

Ad extremum exprobravit incredulitatem eorum. Merito quidem: nam quid turpius quam Apostolos fidei magistros esse incredulos, praedicatores ad emollienda lapidea peccatorum corda missos et cordis fructu ipsos laborare? Ostendit Christus Dominus in hac acri increpatione, quanto verae amicitiae vinculo cum discipulis suis contentus esset; verum enim amicus amicus peccata non insimulat, sed reprehendit, et in faciem exprobrat; falsus vero praesentis amicitiae gesta laudat, absentes mordet, et exaggerat, quam amicum Pharisaeam dixerim. Pharisaei enim Christum suavi sermone alloquentes, veracem illum vocitabant (Matt. 22.): *Scimus, quia verax es, et viam Dei in veritate docuit*; eorum in eius absentia carientes obmutuerunt (Scimus, quia hic homo peccator est. Attendite, contrapositionem verbi illius, Scimus, praesentem sciunt hominem sanctum; absentes vero peccatorem, ac facinorosum). Absens autem Christus cum illis sese gessit: praesentes enim, peccata acriter increpans, Satanam filios appellabat (Joan. 8): *Vos ego patris Diaboli estis*; absentes vero Dei filios nominabat (Marc. 7.): *Non est bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus*. Proh dolor, quam mundus huius doctrinae expertus est, sexcentis adulationibus, et mendaciis, et totidem falsis laudibus, et simulatis encomiis scateat. Auctores eorum execrans Ezechiel dicebat (Ezec. 13.): *Ipsae aedificabant parietem, illi autem inieciunt eum luto*. Parietem peccatum sacrae litterae intelligunt; sicut enim paries domus dividit, ita peccatum mortiferum Deum ab anima separat ac dividit, ut Isaias testatur, dicens (Isai. 59): *Iniquitates vestrae dividerunt inter eos, et Deum vestrum*. Cum autem Propheta adulatoris parietem hunc linoie ait, perinde fuit, ac si diceret, quod adulationibus amiceorum peccata contegere contendant, dulcium verborum fucos ea delinquentes. Sed observate, quaeso, Prophetam dicentem quod *iniebant luto*: quia sicut lutum quos linoit, turpioris reddit, ita et adulatio infert blanditior, non parum nocentium quibus, prout alia eiusdem: Prophetae verba satis monstrant (Ezech. 3): *Vae qui faciunt cervicula sub capite ad capiendas animas*. Cervicula vocat adulationum illecebras, quas velut mollissima cervicula Principibus suppominat, ut his blanditiis affecti facies eorum animos auctupentur ad capiendas animas. Assentatores hos non possum non dammare, sed neque Principes adeo dementes, qui huiusmodi assentationibus ita oblectantur, ut merito

Sophoni illi Carthaginiensi conferri possint, quem referunt insolita quadam, ac inaudita industria domi suae plurimos cervos, turbos, psittacos, aliosque huius generis volucres humanam vocem edoctas imitari aluisse, easdemque instruxisse, ut dicerent: *Sophon Deus est*; postmodum vero ita pronuciare instructas, e caeva dimittens, delatis illius praecones fuere: unde quotquot illas audiebant, stupefacti dicebant: sane Sophon Deus est, cum volucres coeli diserta voce deitatem eius proclamant. Hoc etiam eodem morbo his nostris corruptis temporibus Principes laborare non sine magna Reipublicae iactura cernimus, veritatem dicentes famulos abhorrent, veraces a se abigunt, sinceros amicos expellunt, contra praedicatorum verbi divini eos increpantem indignantur, et obmurmurant, turbos illos loquaces, atque adulatores psittacos querant, qui sibi blandientes dicant, *Sophon Deus est*. Non sic hodierna die Christus Dominus, non sic, sed discipulos arguit, increpat, et duros appellat, ac rebelles corde ad credendum mysteria Dei. Cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XIV.

Multis sacrae Scripturae locis Christi Ascensionem pulchre illustrantibus, ingenitico conceptum copia verba illa elucidantur, Dominus quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in caelum.

Memoriae proditum reliquit Sanctus Marcus Evangelista, Christum priusquam iter arripere, per quadraginta dies immoratum fuisse inter discipulos suos, gloriam corporis sui illis ostentantem. Sicut enim cum equites in eodem stadio currunt, qui accipit brævium, obtenta victoria non modo statim ab illo non desilit, quin potius deambulans elato in manibus praemio ad victricis suae ostentationem per idem stadium regreditur; ita divinum Verbum postquam e caelo descenderat, et carnem induens in stadio huius vitae insigni illi, atque obsequentissimo pariter et ornatissimo humanitatis suae equo insidens, fidelissime circumferat, ut ait David (Psal. 18.), *Ad currendam viam a summo caelo egressio eius*, in cursus sui termino, atque coronide, hoc est in morte, inclinato capite substituit, iterum per resurrectionis gloriam, quasi elata manu palam praemium gestans, corporis sui claritatem ac maiestatem ostentans regreditur, (Act. 1.): *Per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei*. Ad quod etiam alludunt illa divi Marci verba (Marc. 16.): *Postquam loquutus est eis, quae veluti summam, et epilogum quendam huius evangelii continent. Perinde enim se habent, ac si diceret, postquam eos mundi debellatores, et sacri Evangelii praecones constituerat: Euntes in mundum praedicate Evangelium omni creaturae, as-*

sumptus est: postquam omnes docuerat animarum salutem non ex sola fide, sed ex operibus pendere (Qui crediderit, et baptizatus fuerit, hic salus erit.), assumptus est.

Postquam credentibus eorum praedicationi virtutem, ac potestatem supra daemones, serpentes, et omnem infirmitatem eis liberaliter daturum pollicetur: *Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nomine meo daemones eicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, non eis nocbit, assumptus est*. Postquam denique omnia, quae ad bonum Ecclesiae catholicae regimen spectabant, summa sapientia stabilierat, assumptus est in caelum.

Mysterio sane non vacat, ut observat sanctus Augustinus (serm. tertio de Ascens.), quod in sacris litteris Christi Domini Ascensionis quoque active, et quandoque passive explicatur: Christus active eam significavit (Joan. 20.): *Ascendo ad Patrem meum*. Apostoli etiam, et pater abesse, mater saltem eis non desisset. Pater Concilii Nicaeni in symbolo unanimi consensu dixerunt: *Ascendit in caelum*. E contra divus Marcus Evangelista passive eam declaravit, *assumptus est in caelum*; et D. Lucas, *ferabatur in caelum*.

Id in hoc mysterii latere putat sanctus Augustinus, quod Christus Deus et homo cum esset, ratione Deitatis propria ac inata sibi virtute ascendeat, et seipsum elevabat; ratione vero humanitatis elevabatur ac ferebatur. Itaque ait Augustinus: *In eo qui elevat, deitatem potentiam; in eo quod elevabatur, humanam agnosce substantiam*.

Verum verbo illi assumptus est non nihil inhaeremus, et vim in eo facere mihi liceat. Non parum ex illo innoscescens ardens, ac tenerimus Christi amor erga discipulos suos: a deo enim anima illius conglutinata erat animae eorum, ut ad recessum ab illis opus fuerit aeternum Patrem ab illorum aspecta eum subducere, ac sibi illum assumere. Ad id ergo significandum ait Evangelista *assumptus est*.

Quin etiam et huius assumptionis tempore Severus Sulpitius, et Aymon sacratissimas pedum suorum plantas saxo illi cui insistebat, impressas reliquisse affirmant. Unde videtur, eum quasi pedibus saxo illi vehementer haesisse, significans, quod si aliter Pater non decrevisset, diutius adhuc hominum consortio, et consuetudine uteretur.

Atque hinc est, quod quamvis mirabilis omnipotentiae suae virtute in ictu oculi terra ad caelum conscendere potuisset; voluit tamen, dum ab illis discendebat, paulatim atque pedetentim scandere in conspectu illorum: *Videntibus illis elevatus est*, non solum ut manifestaret, sed ut produceret esset ascensio.

Singulari profecto consideratione dignum esse reor ad Christi erga nos ardentem amorem comprobandum, eius in hunc mundum adventum celere adeo fuisse, ut Sponsa diceret (Cant. 2.): *Veni saliens in montibus, transitus colles*; hodie vero et contra in caelum propriam eius patriam tendens, non celeri cursu, sed lento revertatur gressu.

Quid est, queso, Domine Iesu, quod in mundum tot ac tam acerba passurus volens

simo cursu descendis, sicut gigas ad currendam viam a summo caelo egressio eius; in caelum vero in aeternum regnaturus, et ad Patris dexteram sessurus, iam lento regrederis passu? E quidem Domine Iesu, te mihi respondere audio; Amor, qui calcaria mihi addidit, ut tanta cum celeritate vestro usus consortio descenderem, quia deficiat meae esse cum illis hominum, ille idem habenas non laxavit, sed strinxit, ut morose satis a vobis discederem.

Sed continere me non possum, dulcissime Domine Iesu, quin te interrogem, quomodo in caelum ascendens sanctissimam Virginem tibi adeo dilectam tecum non sublevasti? Sane et in hoc Christi Domini singularis erga nos mihi detegitur amor: Matris enim super omnes puras, creaturas sibi dilectissimae dulcissimo in coelis consortio pro nobis orari voluit, inestimabilemque hoc discipulis suis amoris pignus reliquit, ut iam quod eorum pater abesse, mater saltem eis non desisset.

Ad eum enim modum, quo naturae auctor providit, ut eum occidente, Luna se manifestans viatores illuminet; ita etiam idem, quatenus auctor gratiae, cum primum sol iustitiae Christus se ab sublinari mundi huius hemisphaerium subduxit, et ut ad coeleste transmigraret, a nostris oculis evanuit, continuo discipulorum necessitatibus subveniendis, et eis in multis ab ea illuminandis pulchram Lunam Mariam Matrem suam substituit: Lunam certe non decreverunt, sed plenam, ut Angelus eam compellavit (Luc. 1.): *Ave gratia plena, Dominus tecum*. Referunt divinae litterae in huius figuram libro Iudicum, quod toto tempore, quo filii Israel Iudice ac gubernatore carcerant, insigne feminarum, Debboram nomine, gubernatricem habuerint, in qua veluti divino quodam oculo Spiritus sanctus assistebat ad bonum reipublicae illius regimen, et ut egentium necessitatibus praesto occurreret. Non dissimiliter Christus Dominus assumptus Rex, ac reipublicae Christianae rector et moderator, cui aeternus Pater omnem delegavit potestatem iudicariam, *Omne iudicium dedit Filio*, eum gloriose Ascensionis suae die discessurus esset, prudentissimae Debborae, sacratissimae videlicet Mariae, in qua tanquam in divino quodam oraculo Spiritus sanctus aderat, discipulos tanquam verae eorum regenti commendavit. Haec igitur de causa Christus ascendens in caelum secum non duxit matrem suam, sed discipulis eam in magistrum, dominam, et gubernatricem reliquit.

Assumptus est in caelum. Praesens triumphantis Ascensionis Christi mysterium egregie declarat illa Prophetiae verba: *Tamquam sponsus procedens de thalamo suo, exiit ut gigas ad currendam viam, a summo caelo egressio eius, et occursum eius usque ad summum eius*: quae verba licet partim exposuerim in superioribus, latius tamen hic elucidanda, et illustranda veniant.

Quidam interpretes hunc locum de ipso solo materiali exponunt; longe tamen a veritatis scopo aberrant, cum apertissime ipse David de Christo sermonem faciat, dum ait: *A summo caelo egressio eius*. Satis autem super-

que notum, et omnibus exploratum est, solem non in supremo, sed in quarto caelo sedem suam semper habuisse. Ut igitur locum hunc de Christo Domino cum divo Augustino interpretem, nihil aliud dicere voluit Prophetia, quam Christum veluti sponsum animarum dilectione fragrantem et thalamo pectoris aeterni Patris processisse, non modo ad intra, ut aiunt Theologi, per generationem aeternam, sed ad extra per nativitatem temporalem ex visceribus sanctissimae Virginis, ubi se ad peragendum totius vitae suae laboriosum cursum aptavit, ut Apostolus dixit (1. Th. 10.): *Corpus autem aptasti mihi*. Aptavit certe ad famem, sitim, frigus, et inopiam, et alios plures labores perferendos; et tandem nudus in cruce expiraret, ubi divinus hic sol quasi caliginem quandam, ac ellipsim passus, obtenebratus fuit. Ad hoc enim tendebat illa *A summo caelo egressio eius*: ortus enim est ex caelo, ut occasus esset in cruce. Verum cum iam vitae huius stadium percussisset, ac terram nostram visitasset (Luc. 1.): *Visitavit nos oriens ex alto*, in inferni abyssum Sanctorum praedia illum spoliaturus descendit, indeque postea reverens *Videntibus discipulis elevatus est in caelum*, ut inde ardentes suae charitatis radios emittens, omnes Ecclesiae catholicae arborum fructus eius calore maturaresceret (Psal. 18.): *Nec est qui se abscondat a calore eius*. Concione profecto iustitiae solem Christum splendidissimo huius mundi Phoebo comparari autumat Cyrillus Alexandrinus (libro de vero cultu et adoratione). Recenset quidem nonnullos ex antiquis illis Graecis Philosophis voluisse solem divinae esse naturae, cuncta videre, audire, ac omnia et singula intelligere.

Alii vero, ut s. Augustinus ait, animam, seu mundi mentem illum compellabant, ac tandem universi Deum sub Iovis nomine vocitabant. Verum ut rudes, indoctasque errantium gentium nequas missas faciam, de sole ceteris omnibus melius atque aptius sensit sapientissimus ille Salomon (Ecl. 1.): *Oritur, ait, sol, et occidit, et ad locum suum revertitur; ubique renascens agrat per Meridie, et flectitur ad Aquilonem, lustrans universa in circuitu pergit spiritus, et in circuitu suos revertitur*. Varios hoscet solis cursus S. Hieronymus de cuiusque diei curriculum explicat, alii de totius anni cursu per quatuor illa tempora, hyemis, veris, aestatis, et autumnii; quidquid tamen sit de hoc circulo sui cursus solis huius, mihi coelestis solis iustitiae cursus velut quadam eorum vivam imaginem admissum referunt, ipso dicente (Joan. 16.): *Exiit a Patre, et venit in mundum; iterum relinquit mundum, et vadit ad Patrem*. Ab ortu pectoris aeterni Patris exiit (Mich. 5.): *Egressus eius ab initio a diebus aeternis*; et alibi (Zach. 16): *Vir oriens nomen eius*. Quia tamen non solum exiit a Patre, sed etiam a Matre, subdit: *et venit in mundum*. Et quia in cruce pendens venit in occasum, ubi auctor cum esset vitae, occubuit, ideo ait iterum relinquit mundum, quae manifeste delineatur in praecipuis verbis Ecclesiastici